

26.08.2021 00:03

[Teea Tunturi Jääli](#)

Jäälinjärven päässä näkyy järviallas, joka pysäyttää kiintoaineksen, joka muutoin kulkeutuisi järveen. Väriero on valtava. Kuva: Jaco Hubregtse, Studio Formo Oy

Jäälissä on tehty noin 15 000 tuntia talkootyötä järven kunnon hoitamiseen sekä sen ympärille rakennettujen vapaa-ajan mahdollisuuksien, kuten Koiteli-reitin luomiseen. Vesienhoitoyhdistyksen omien jäsenten lisäksi talkoissa ovat olleet mukana muun muassa Jäälin asukas yhdistys, Jäälin koulu ja LC Jääli jäsenineen.

Rahoittajien arvottaman tuntihinnan mukaan talkootyön arvo lähentelee Jäälissä jo 200 000 euroa. Talkootyön kustannustehokkuus on omaa luokkaansa, eikä ilman talkootyötä Jäälinjärven tilannetta oltaisi suurella todennäköisyydellä saatu parannettua, eikä monia vapaa-ajanmahdollisuuksia Jääliin luotua.

Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistyksen sihteeri **Birger Ylisaukko-ojan** mukaan Jäälinjärvi on alueen keskeinen vetovoimatekijä, jonka arvoa ei voi liikaa korostaa. Sen lisäksi, että järven tilan heikkeneminen on saatu talkootyöllä pysäytettyä ja veden laatua kohennettua, on syntynyt yhteisöllisyyttä, joka on vertaansa vailla.

– Aktiivisia toimijoita yhdistää yhteinen tavoite saada jotain aikaan, ja ”kaikki” jäätiläiset tulevat siinä tutuksi. Voisin sanoa, että järvi on minut tänne tuonut, ja yhteisöllisyys estää muuttamasta pois.

Tämänkaltaisen onnistuneen talkootyön edellytys on Ylisaukko-ojan mukaan pitkäaikainen sitoutuminen tekemiseen. Vaikka ydinjoukko on suppea, ympärille kertyy kymmeniä ihmisiä, joiden voimin tulosta saadaan aikaan. Porukasta löytyy monipuolista osaamista, joka helpottaa tavoitteiden saavuttamista.

– Positiivista on, että meillä ei ole ollut koko aikana ristiriitoja, vaan sopu on ollut aina hyvä, Ylisaukko-oja kiittelee.

Jäälinjärven hoitotoimet eivät ole kertaluonteinen projekti, vaan pysyväksi toimintatavaksi luotu yhtälö, joka vaatii myös sitä, että mukaan saadaan koko ajan myös uutta sukupolvea. Tässäkin on Jäälissä onnistuttu ja nuorempia on löytynyt mukaan toimintaan.

Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistyksen kymmentä ensimmäistä vuotta juhlietaan Suomen Luonnon päivänä lauantaina 28.8. kello 16 alkaen avoimen kyläjuhlan merkeissä Jäälän Kalamäessä. Tapahtumassa vietetään myös Jäälä–Koiteli-reitin vihkiäisiä.

Juhlapuheen pitää Oulun kaupungin konsernijohtaja **Jukka Weisell**. Ohjelmassa on muun muassa musiikkiesityksiä, vesienhoidon, Koiteli-reitin ja Kalamäen esittelyä sekä lasten ohjelmaa. Tarjolla on maksutta lohikeittoa, makkaranpaistoa ja kahvia.

Opastus juhla-reitille Kuusamontieltä Jäälän keskuksen ja Laivakankaantien kautta. Kalamäen reitti alkaa Hietakujalta Laivakankaantien – Jäälintien – Leppilammentien risteyksen vierestä. Alueelle pääsee myös Heikkisentien jatkeen kautta sekä Kaarnapurenttieltä pitkosreittiä pitkin. Hietakujan suunnasta reitti soveltuu myös pyörätuolille. Pitkosreitillä voi olla kosteutta. Heikkisentien suunnalla pysäköintitilaa on erittäin vähän. Heikkisentieltä Kalamäkeen johtava ajoura on pelastustie, jonne ei saa ajaa eikä pysäköidä.

Vieraiden toivotaan saapuvan pääasiassa pyörillä tai kävellen. Pysäköintitilaa on niukasti. Kävelymatka autoteiltä on noin 300 metriä ja Kaarnapurenttieltä 600 metriä.

Terveysturvallisuus otetaan huomioon. Käsidesiä ja maskeja on saatavilla ja tarjoilu järjestetään turvallisesti. Vieraiden toivotaan pitävän huolta turvaväleistä. SPR:n ensiapuryhmä on paikalla.

Tapahtuman vastuullinen järjestäjä on Kiimingin –Jäälän vesienhoitoyhdistys. Järjestämiseen osallistuvat lisäksi Jäälän asukas-yhdistys, Lions Club Jäälä, Jäälän Koulu, Jäälän Martat ja Kiimingin seurakunta.

“Vesienhoidon kansallinen ikoni”

Suomen ympäristökeskuksen Vesikeskuksen kehittämispäällikkö **Seppo Hellsten** kuvaili Jäälissä tehtyä vesienhoitotyötä viime vuonna otsikon sanoin. Hän perusteli sanomaansa muun muassa sillä, että Jäälissä käytetään joustavasti resursseja, sidotaan alue tehokkaasti toimintaan, käytetään omaa asiantuntemusta poikkeuksellisen paljon ja hyödynnetään alueen tutkimuslaitoksia. Hän mainitsi myös joustavat ratkaisut, ja sen, että voidaan toteuttaa uniikkeja koejärjestelyitä ja hankkeita.

Jäälänjärven heikentynyt tila alkoi jo 1990-luvulla harmittaa muun muassa jääliläistä **Juha Lumilaa**. Kun tilanne näytti vain pahenevan, hän teki aloitteen ja vuonna 2010 otti yhteyttä useisiin jääliläisiin, joiden usko kiinnostuvan järven tilasta. Keväällä 2011 perustettiin Kiimingin– Jäälän vesienhoitoyhdistys, jonka tehtäväksi tuli järven lisäksi myös sen valuma-alueen hoitotoimenpiteet. Perustamiskirjan allekirjoitti 14 henkilöä. Myös Kiimingin jakokunta tuli yhdistyksen perustajajäseneksi.

Järven kunnostaminen aloitettiin selvittämällä koko Jäälinojan valuma-alueen kuormitus ja alustavat toimenpiteet sen vähentämiseksi. Jäälänjärven yläpuolisen valuma-alueen kunnostus, Jäälänjärven tilan selvittäminen sekä biomanipulaatio olivat ensimmäisinä työlistalla. Tuolloin järvestä esiintyi muun muassa runsaasti limalevää ja usein myös sinilevää. Havaittiin, että järveen kertyy myös runsaasti kiintoainetta. Hoitokalastusammattilaisen tekemässä kalastuksessa selvisi, että järvestä oli paljon pieniä särkiä.

Kunnostusrakenteita alettiin rakentaa Kokkohaaraan ja Saarisenniitylle vuonna 2012. Tuolloin tehtiin suisteita, pintavalutusalueita ja putkipatoja, tavoitteena vähentää Saarisenojan Jäälänjärveen

laskemia kiintoaineita ja ravinteita. Tuona vuonna muun muassa laadittiin myös vesivisio vuoteen 2021.

Kalamäen kosteikolle saatiin lupa vuonna 2013. Tuolloin suunniteltiin myös Korteojan ja Kokkoniityn kosteikot, jotka toteutettiin vuonna 2014. Kalamäen vuoro oli vuonna 2015, jolloin tehtiin myös muun muassa pohjakynnys Saarisenojan suulle. Vuonna 2016 jatkettiin vesienhoidon rakenteiden rakentamista Kokkohaaran lietteenpoistojärjestelmän muodossa ja vuonna 2017 Korteojaan tehtiin välipato. Vuosien aikana eri rakenteita on kunnostettu useaan otteeseen. Vuonna 2018 alkoi merkittävän järvioltaan toteuttamisen valmistelu ja allas valmistui vuonna 2020.

Näihin kymmenen vuoteen mahtuu paljon tutkimusta, jolla järven tilaa selvitettiin. On tutkittu kalastoa ja rautailmiötä sekä tehty esimerkiksi kasvien ravinteiden sitomiskykyä selvittävää bioremediaatiotutkimusta. Yhdistys on ollut myös aktiivinen lausuntojen antaja ja osallistunut lukuisiin eri seminaareihin vuosien aikana. Yhdistys teki Vesienhoidon käsikirjan oppaaksi muille vesistöjen kunnostajille. Myös monet asiantuntijaryhmät ovat tutustuneet Jäälissä vesienhoitotyöhön. Aktiivinen tutkimustyö on jatkunut koko yhdistyksen kymmenvuotisen historian, josta esimerkkinä mainittakoon suosimulaattorimallinnus.

Jääliläisten vesienhoitotyö palkittiin muun muassa 100 suomalaista vesistötekoa -kampanjassa, ja Oulun seudun ympäristötoimi myönsi yhdistykselle Kestävän kehityksen tunnustuspalkinnon. Vuonna 2018 yhdistys sai vesistökuunnostusverkoston erityismaininnan, ja yhdistyksen aktiivi **Birger Ylisaukko-oja** puolisoineen sai kutsun itsenäisyyspäivän vastaanotolle presidentinlinnaan.

Yhdistyksen toimintaa on rahoitettu vuosien varrella jäsenmaksuilla, tukimaksuilla ja suurina yksittäisinä lahjoituksina. Rahoitusta on saatu muun muassa Kiimingin kunnalta, ELY-keskukselta, Metsäkeskukselta sekä Oulun kaupungilta. Hankkeita on toteutettu myös Leaderin ja EAKR:n rahoituksella. Esimerkiksi Jäälän rautailmiötä tutkitaan Oulun yliopiston saaman rahoituksen turvin. Myös maanomistajat ovat tärkeä yhteistyökumppani yhdistykselle.

Järven kunnostamisen ohella yhdistys on pannut alulle Koiteli-reitin rakentamisen vuonna 2017. Reitti valmistui tänä vuonna, ja sitä on toteutettu Leader-rahoituksen turvin.

Vesivisio on Jäälinjärven osalta toteutunut hyvin. Sinilevähaittoja ei ole ollut vuoden 2015 jälkeen, limalevä on lähes kokonaan hävinnyt ja järven kalakanta on kunnossa. Kiintoaineen kulkeutumisen hillitsemisessä ei kuitenkaan ole onnistuttu tavoitellulla tavalla, vaikkakin sen määrä on ravinteiden tapaan pienentynyt.

Järvestä myös virtaa Jäälinojaan aiempaa parempilaatuista vettä. Jäälinojan varteen suunnitellut kosteikot jäivät toteuttamatta kaupungin suostumisen puutteen vuoksi. Näppärin alueen asemakaavaan varataan paikka kaupunkikosteikolle, joka korvaa toteutumatta jääneen Leppiojan kosteikon.

\n>**Yhdistyksen** hallituksessa ovat vuosien varrella olleet: Tuomo Ekdahl, Kari Kainua, Ismo Karhu, Leo Karjalainen, Kalevi Kuha, Eero Laine, Jaakko Laine, Jari Laru, Kari Lehtola, Teuvo Lehtola, Johanna Liinamaa, Juha Lumila, Otto Moilanen, Tuure Mäkelä, Jukka Pekkanen, Risto Piirainen, Esko Pyky, Hannu Ronkainen, Iiro Sarjanoja, Tapani Siira, Esko Tornberg, Hannu Tukki, Raimo Untola, Jouko Uusitalo, Ismo Uusikoski, Paavo Vehkomäki, Markku Vuolteenaho ja Birger Ylisaukko-oja.

Eero Laine on ollut puheenjohtaja vuosina 2011–2014 sekä 2020 eteenpäin. Vuosina 2015–2019 puheenjohtajana oli Markku Vuolteenaho.

Jäälinjärvestä ja talkoista sanottua

Olemme olleet mukana muun muassa kunnostus- ja ylläpitotöissä. Kalamäen laavun rakensimme omalla porukalla. Talkoisiin on aina löytynyt mukavasti väkeä, ja samalla on päässyt tutustumaan uusiin jääniläisiin. — Kari Korhonen, LC Jääli

Jäälinjärvi on keidas, joka pääsi välillä liian huonoon kuntoon. Onneksi tila on nyt parantunut. On hienoa, että Koiteli-reitin myötä ulkoilumahdollisuudet ovat parantuneet. Jäälin Martat on mukana kymmenvuotisjuhlan järjestelyissä. — Kaarina Väänänen, Jäälin Martat

On mieletöntä, miten Jäälissä puhalletaan yhteen hiileen. Yhteisen hyvän eteen on tehty paljon talkootyötä. Kalamäki ja järvi ovat tärkeitä paikkoja Jäälin koululle. Ilmaan on heitetty ajatus siitä, voisiko Kalamäkeen tulla jokin seikkailurata, joka tarjoaisi erilaista tekemistä luonnossa. — Sanna Alalauri, Jäälin koulu

Asukasyhdistyksen kautta on hoidettu muun muassa Koiteli-Reitin rahoitus. Siihen on käytetty merkittävä määrä talkootunteja. Olemme olleet mukana reitin rakentamisessa. Jatkossakin rakenteiden ylläpito ja reitti itsessään vaatii talkootyötä, joten se ei tule loppumaan. Uusiakin talkookohteita on noussut esille, kuten Hönttämäen ja Jäälin välisen hiihtoreitin varteen rakennettava laavu, frisbeegolfrata tai avantouintipaikka. — Johanna Liinamaa, Jäälin Asukasyhdistys

Kalamäkeen ja Jäälinjärvelle on aina ihan tulla. Luonnon rauha ja veden solina rauhoittavat. Nyt kymmenvuotisjuhlassa Jäälin koulun oppilaita on mukana ohjelmassa ja koristeitakin on tehty. — Mari Perätalo, Jäälin koulu

Näillä talkoilla on ollut iso merkitys koko kyläyhteisölle. Monet muualta täällä vierailleet ovat ihmetelleet, miten voimakasta talkoohenki Jäälissä on. Itselleni talkoiden merkitys on suuri, on tärkeätä olla ja tehdä yhdessä. Järvi on meidän ylpeyden aiheemme. — Markku Vuolteenaho, Kiimingin – Jäälin Vesienhoitoyhdistys

Jutun lähdeoteoksena on käytetty Kiimingin – Jäälin Vesienhoitoyhdistyksen kymmenvuotiskirjaa “Vesienhoidon kansallinen ikoni”, joka julkaistaan juhlan yhteydessä.